

บ้านพักไม่ได้มาตรฐาน : ขอเบิกค่าเช่าบ้านได้ไหม ?

โดย... ลุงเป็นธรรม

ศาลปกครองกลาง 1355

ส่วนที่ 1 ค่าเช่าบ้าน-บ้านพัก : สวัสดิการข้าราชการ

“ข้าราชการ” นับว่าเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงและมีสวัสดิการที่ดีอาชีพหนึ่ง เพราะแม้เงินเดือนอาจไม่มากนักเมื่อเทียบกับภาคเอกชน แต่ก็ได้รับสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับข้าราชการ รวมทั้งจิตใจผู้ที่มีความรู้ ความสามารถให้เข้ามาอยู่ในระบบราชการ จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ทุก ๆ ครั้งของการเปิดสอบ ก.พ. จะมีผู้เข้าสนามสอบเป็นจำนวนมาก

สิทธิการเบิกค่าเช่าบ้าน ก็เป็นสวัสดิการอย่างหนึ่งของข้าราชการ ซึ่งต้องมีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่จะได้รับค่าเช่าบ้าน ตามมาตรา 7 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ที่กำหนดให้ข้าราชการที่ได้รับคำสั่งให้เดินทางไปประจำสำนักงานในต่างท้องที่มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการเท่าที่ควรจ่ายจริงตามที่สมควรแก่สภาพแห่งบ้าน เว้นแต่เข้าตามข้อยกเว้น เช่น ผู้นั้นทางราชการได้จัดที่พักอาศัยให้อยู่แล้ว

เรื่องที่ลุงเป็นธรรมจะคุยกันในวันนี้ ก็เกี่ยวข้องกับประเด็นการขอเบิกค่าเช่าบ้าน เพราะเกิดปัญหาว่าที่พักที่หน่วยงานจัดหาให้แก่ข้าราชการผู้นั้น มีสภาพชำรุด ทรุดโทรม ไม่ปลอดภัย และไม่ได้มาตรฐานที่จะสามารถพักอาศัยได้ ข้าราชการดังกล่าวจึงประสงค์จะขอกลับมาใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน

มูลเหตุของเรื่องนี้เกิดจาก ...นายพิงบุญซึ่งเป็นข้าราชการในตำแหน่งนักพัฒนาฯ 7 สังกัดเรือนจำกลางแห่งหนึ่ง ต่อมาได้รับคำสั่งให้ไปรักษาการในตำแหน่งนักพัฒนาฯ 7 สังกัดเรือนจำกลางอีกแห่งหนึ่ง นายพิงบุญจึงไปรายงานตัวเพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และมีหนังสือแจ้งว่าตนมีความประสงค์ขอบ้านพักข้าราชการ ซึ่งต่อมาคณะกรรมการพิจารณาจัดเจ้าหน้าที่เข้าพักอาศัยบ้านพักของทางราชการ ได้มีมติจัดให้นายพิงบุญเข้าพักอาศัยในบ้านพักแห่งหนึ่ง ซึ่งเมื่อนายพิงบุญได้เข้าตรวจสอบสภาพบ้านพักแล้วพบว่าชำรุดหลายแห่ง จึงมีหนังสือถึงผู้บัญชาการเรือนจำกลางว่าบ้านพักที่จัดให้มีสภาพชำรุด ทรุดโทรม และไม่ปลอดภัย จึงประสงค์ขอเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการตามสิทธิ แต่คณะกรรมการฯ ดังกล่าวได้มีมติว่าบ้านพักที่จัดให้มีสภาพอยู่อาศัยได้และผ่านการปรับปรุงซ่อมแซมแล้ว ทั้งยังเป็นบ้านพักที่มีเจ้าหน้าที่พักอาศัยมาอย่างต่อเนื่อง หากไม่ประสงค์จะอยู่อาศัยให้ทำบันทึกส่งคืนบ้านพัก

นายพิงบุญจึงทำหนังสือขอลี้ภัยบ้านพักและขอใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการ แต่ผู้บัญชาการเรือนจำกลางมีคำสั่งไม่อนุมัติให้เบิกค่าเช่าบ้าน เนื่องจากสิทธิการเบิกค่าเช่าบ้านของนายพิงบุญได้สิ้นสุดลงแล้วตั้งแต่วันที่นายพิงบุญได้ยื่นความประสงค์ขอเข้าพักอาศัยในบ้านพักข้าราชการดังกล่าว

สุดท้ายนายพิงบุญจะได้รับสิทธิการเบิกค่าเช่าบ้านหรือไม่ และบ้านพักที่นายพิงบุญได้รับจัดสรรถือเป็นบ้านพักที่อยู่ในมาตรฐานที่จะพักอาศัยได้หรือไม่ ติดตามกันต่อเลยครับ...

ส่วนที่ 2 บ้านพักไม่ได้มาตรฐาน : ขอเบิกค่าเช่าบ้านได้ไหม ?

คดีนี้มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า คำสั่งของผู้บัญชาการเรือนจำกลางที่ไม่อนุมัติให้นายพิงบุญเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการ เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อนายพิงบุญได้รับคำสั่งให้ไปรักษาการในตำแหน่ง นักพัฒนาฯ 7 สังกัดเรือนจำกลางแห่งหนึ่ง และนายพิงบุญได้รายงานตัวเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าว นายพิงบุญจึงเป็นผู้มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการ ตามมาตรา 7 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม นับตั้งแต่

วันที่รายงานตัวปฏิบัติหน้าที่ และแม่ผู้บัญชาการเรือนจำกลาง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3) ในฐานะผู้มีอำนาจจัดที่พักข้าราชการจะมีดุลพินิจที่จะกำหนดให้บ้านพักข้าราชการใดเป็นที่พักสำหรับข้าราชการระดับใดตามความจำเป็นเหมาะสม แต่การจัดหาที่พักดังกล่าวนอกจากจะต้องคำนึงถึงความประหยัดและประโยชน์ของทางราชการแล้ว ยังต้องคำนึงถึงสภาพของที่พักประกอบด้วย กล่าวคือ ต้องเป็นที่พักที่เหมาะสมแก่การพักอาศัย สะดวกและปลอดภัยตามสมควรแก่วิญญูชนที่สมควรได้รับ ไม่มีสภาพชำรุดทรุดโทรมหรือมีลักษณะที่ไม่ปลอดภัยแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้เข้าอยู่อาศัย รวมทั้งต้องคำนึงถึงฐานานุกรมของผู้เข้าพักอาศัยประกอบด้วย ทั้งนี้ตามข้อ 6 วรรคหนึ่ง ของหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจัดข้าราชการเข้าพักอาศัยในที่พักของทางราชการ พ.ศ. 2551

เมื่อข้อเท็จจริงจากภาพถ่ายในสำนวนคดีประกอบด้วยข้อกล่าวอ้างของนายพืงบุญว่าบ้านพักตามที่ได้รับจัดสรรให้เข้าพักอาศัยนั้น มีสภาพชำรุดหลายแห่ง โดยประตูด้านหลังพืงเป็นรูกว้าง บันไดขึ้นชั้นบนไม่มีราวจับบันได พื้นที่พักบันไดชั้นบนสุดทะลุเป็นร่องกว้างยาว 8x80 เซนติเมตร หน้าต่างชั้นล่างทุกบานไม่มีมุ้งลวดกันยุง ห้องนอนชั้นบนมีร่องและรูโหว่จำนวนมากไม่สามารถป้องกันยุงได้ ซึ่งผู้บัญชาการเรือนจำกลางและกรมราชทัณฑ์ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 4) มิได้โต้แย้งข้อเท็จจริงดังกล่าว เพียงแต่อ้างว่าสภาพชำรุดทรุดโทรมดังกล่าวไม่ถึงขนาดชำรุดทรุดโทรมจนไม่สามารถพักอาศัยอยู่ได้ จึงรับฟังได้ว่า บ้านพักดังกล่าวมีสภาพชำรุดทรุดโทรม ไม่ปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้เข้าอยู่อาศัย และยังไม่มีอาการซ่อมแซม บ้านพักหลังดังกล่าวจึงไม่เหมาะสมแก่การพักอาศัยของวิญญูชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคำนึงถึงฐานานุกรมของนายพืงบุญ อีกทั้งในขณะที่ผู้บัญชาการเรือนจำกลางจัดบ้านพักหลังดังกล่าวให้แก่นายพืงบุญนั้น ผู้พักอาศัยเดิมก็ยังไม่ได้ย้ายออกจากบ้านพักหลังดังกล่าว จึงต้องถือว่าบ้านพักหลังดังกล่าวมิได้ว่างลง

การที่ผู้บัญชาการเรือนจำกลางในฐานะผู้มีอำนาจจัดที่พักได้จัดบ้านพักหลังดังกล่าวให้นายพืงบุญเข้าพักอาศัย จึงเป็นการใช้อำนาจจัดบ้านพัก โดยไม่ได้คำนึงถึงมาตรฐานบ้านพักและความเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ของนายพืงบุญประกอบด้วย และบ้านพักหลังดังกล่าวก็มีได้ว่างลง จึงเป็นการจัดบ้านพักที่ไม่เป็นไปตามข้อ 6 วรรคหนึ่ง ของหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจัดข้าราชการเข้าพักอาศัยในที่พักของทางราชการ พ.ศ. 2551 ทั้งนี้ ต้องไม่จัดให้ข้าราชการเข้าพักอาศัยบ้านพักดังกล่าวจนกว่าจะซ่อมแซมเรียบร้อยแล้ว และต้องถือว่าผู้บัญชาการเรือนจำกลางไม่ได้จัดบ้านพักให้แก่นายพืงบุญตามข้อ 3 วรรคหนึ่ง (1) ของหลักเกณฑ์ดังกล่าว นายพืงบุญจึงมีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการตามมาตรา 7 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกฤษฎีกาเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. 2547

ดังนั้น การที่ผู้บัญชาการเรือนจำกลางมีคำสั่งไม่อนุญาติให้นายพืงบุญเบิกค่าเช่าบ้าน จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย **พิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งที่พิพาท**

(รายละเอียดอ่านได้ในคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.480/2561 และสามารถสืบค้นบทความอื่นๆย้อนหลังได้ที่ www.admincourt.go.th เมนูวิชาการ เมนูย่อยอุทธรณ์จากคดีปกครอง)

จะเห็นได้ว่า... เจตนารมณ์ของกฎหมายค่าเช่าบ้านในการให้สิทธิได้รับค่าเช่าบ้านของข้าราชการนั้น มีขึ้นเพื่อที่จะช่วยเหลือข้าราชการในเรื่องที่อยู่อาศัยอันเนื่องมาจากทางราชการเป็นเหตุ กรณีได้รับคำสั่งให้เดินทางไปประจำสำนักงานในต่างท้องที่ โดยให้มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านเท่าที่ต้องจ่ายจริงตั้งแต่เมื่อข้าราชการผู้นั้น ได้เดินทางไปประจำยังสำนักงานแห่งใหม่ เว้นแต่ ในกรณีที่ทางราชการได้จัดที่พักอาศัยซึ่งเหมาะสมแก่การพักอาศัยและเหมาะสมแก่ฐานานุกรมของข้าราชการผู้มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านแล้ว โดยหากข้าราชการผู้นั้นไม่เข้าพักอาศัยเอง ย่อมถือว่าสวัสดิการเข้าพักอาศัยและไม่มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน **ในทางกลับกัน... หากที่พักรักษาที่ทางราชการจัดให้นั้น ...ไม่เหมาะสมแก่การพักอาศัยตามสมควรแก่วิญญูชน หรือไม่ได้มาตรฐาน มีสภาพชำรุดทรุดโทรม หรือมีลักษณะไม่ปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้เข้าอยู่อาศัยแล้ว ย่อมถือว่าทางราชการมิได้จัดบ้านพักที่เหมาะสมแก่ข้าราชการ ข้าราชการผู้นั้นย่อมมีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านเป็นการทดแทนเช่นกรณีอุทธรณ์ที่ยกมาเป็นเรื่องเล่าในวันนี้ครับ !**

ส่วนที่ 3 รู้ทันกฎหมายเกี่ยวกับการให้สิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการ

พระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. 2547

มาตรา 7 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ข้าราชการผู้ใดได้รับคำสั่งให้เดินทางไปประจำสำนักงานในต่างท้องที่มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านข้าราชการเท่าที่ควรจ่ายจริงตามที่สมควรแก่สภาพแห่งบ้าน แต่อย่างสูงไม่เกินจำนวนเงินที่กำหนดไว้ตามบัญชีอัตราค่าเช่าบ้านข้าราชการท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ ทั้งนี้ เว้นแต่ผู้นั้น

- (1) ทางราชการได้จัดที่พักอาศัยให้ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจัดข้าราชการเข้าพักอาศัยในที่พักของทางราชการ พ.ศ. 2551

ข้อ 3 ที่พักของแต่ละส่วนราชการจะกำหนดให้เป็นที่พักสำหรับข้าราชการระดับใด ให้พิจารณาตามความจำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งความประหยัดและประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญและสามารถปรับเปลี่ยนได้ ส่วนการจัดข้าราชการเข้าพักอาศัยในที่พักของทางราชการ ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณหรือผู้ที่หัวหน้าส่วนราชการมอบหมายให้เป็นผู้มีอำนาจจัดที่พัก และสามารถกำหนดวิธีปฏิบัติในการจัดข้าราชการเข้าพักอาศัยในที่พักของทางราชการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด...

ข้อ 6 กรณีที่ที่พักของทางราชการว่างลง แต่มีสภาพชำรุด ทรมาน มีลักษณะไม่ปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้เข้าอยู่อาศัย หรือมีเหตุสุดวิสัย เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม หรือมีเหตุอื่นใด อันเป็นเหตุให้ไม่สามารถเข้าอยู่อาศัยได้ ผู้มีอำนาจจัดที่พักไม่ต้องจัดให้ข้าราชการเข้าพักจนกว่าจะซ่อมแซมที่พักแล้วเสร็จหรือเหตุสุดวิสัยนั้น ได้รับการแก้ไขหรือบรรเทาจนสามารถเข้าอยู่อาศัยได้ และให้ผู้มีอำนาจจัดที่พักให้ข้าราชการเข้าพักอาศัยต่อไป

กรณีได้จัดให้ข้าราชการเข้าพักอาศัยในที่พักของทางราชการแล้ว ต่อมาเกิดเหตุตามวรรคแรกจนไม่สามารถอยู่อาศัยได้ หากข้าราชการผู้นั้นเป็นผู้มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านจำเป็นต้องเช่าบ้านและอาศัยอยู่จริง ให้เบิกค่าเช่าบ้านจากทางราชการได้จนกว่าจะซ่อมแซมที่พักแล้วเสร็จ หรือเหตุสุดวิสัยนั้น ได้รับการแก้ไขหรือบรรเทาจนสามารถเข้าอยู่อาศัยได้และส่วนราชการได้จัดข้าราชการผู้นั้นหรือผู้มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านรายอื่นเข้าพักอาศัยต่อไป